

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. 17 Цілей сталого розвитку | Global Compact. *Global Compact*. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkiego-rozvytku/> (дата звернення: 04.09.2024).
2. Розвиток індустрії 4.0 в ЄС: Особливості та фінансове забезпечення в умовах постпандемійного відновлення / М. Є. Шкурат, Г. С. Кукель, Л. Б. Штефан, В. Г. Мазур. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2022. Vol. 2(43). С. 213–220 (міжнародне наукометричне видання; Web of Science).
3. Лісова Р. М. Індустрія 4.0 та цифрова готовність українських промислових підприємств. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2021. № 7. С. 86–96.

ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ РИНКУ ПРАЦІ

Каліка С. І.

Інститут демографії та проблем якості життя НАН України, Київ (Україна)
e-mail: stepan.kalika2@gmail.com

Резильєнтність ринку праці відображає його здатність адаптуватися до зовнішніх впливів, як-от економічні кризи, війни, природні катастрофи та інші непередбачувані події, з мінімальними втратами для зайнятості, доходів і добробуту працівників. Вивчення резильєнтності ринку праці спирається на низку теоретичних підходів, кожен з яких підкреслює окремі аспекти адаптації та стійкості (рис. 1).

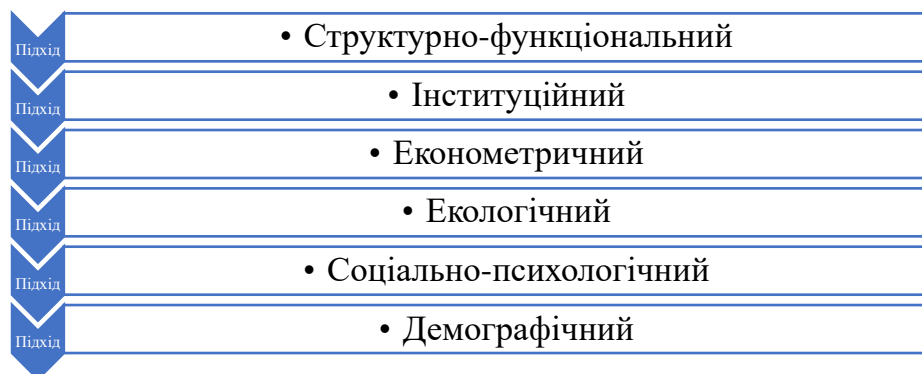

Рисунок 1. Теоретичні підходи до резильєнтності ринку праці

Структурно-функціональний підхід [1] розглядає ринок праці як систему, що виконує низку функцій, зокрема забезпечення зайнятості, регулювання відносин між роботодавцями і працівниками та розподіл людських ресурсів. В основі цього підходу лежить аналіз структури ринку праці та його здатності швидко реагувати на зовнішні виклики. Резильєнтність, згідно з цим підходом, залежить від здатності ринку праці адаптувати свої механізми до змін у попиті та пропозиції праці, зокрема через гнучкість зайнятості, перекваліфікацію робочої сили та інституційні реформи. Резильєнтність ринку залежить від наявності ефективної системи соціального захисту, можливості підтримки зайнятості в кризових умовах і спроможності економіки швидко адаптуватися до змін.

Інституційний підхід акцентує на ролі державних і соціальних інститутів у забезпеченні стійкості ринку праці. Основна увага приділяється політиці зайнято-

сті, соціального захисту, законодавчим ініціативам, що спрямовані на регулювання ринку праці та забезпечення його адаптивності. Інституційна структура визначає правила гри на ринку праці, включно з правами працівників і роботодавців, гарантіями зайнятості та соціальної підтримки в період економічних труднощів. Наприклад, програми підтримки зайнятості або допомоги безробітним є важливими інструментами для підвищення резильєнтності ринку в умовах криз. Цей підхід також враховує вплив міжнародних організацій та їх участі у відновленні ринків праці після конфліктів чи криз.

Економетричний підхід базується на кількісному аналізі даних для оцінки стійкості ринку праці під впливом різних чинників. Використання економетричних моделей дає змогу визначити кореляційні зв'язки між змінами в зайнятості, рівнем безробіття, заробітної плати та іншими макроекономічними показниками. Це дає можливість прогнозувати реакцію ринку праці на економічні або демографічні шоки. Цей підхід дає змогу робити кількісні оцінки ефективності політик, спрямованих на зменшення негативного впливу криз на ринок праці, і розробляти рекомендації щодо підвищення його стійкості. Наприклад, аналізуючи вплив війн або пандемій, економетричні моделі можуть сприяти плануванню економічного відновлення.

Екологічний підхід [2] передбачає аналіз ринку праці як частини ширшої соціально-економічної системи, яка взаємодіє з екологічними, економічними та соціальними умовами. Зміни в екосистемах, кліматичні катастрофи, природні ресурси та інші екологічні фактори впливають на стійкість ринку праці. Екологічний підхід стає все більш актуальним у контексті глобальних викликів, як-от зміна клімату, що може змінювати структуру зайнятості в певних секторах, особливо в сільському господарстві, будівництві та енергетиці. Врахування екологічних змін і сталого розвитку може сприяти довгостроковій стійкості ринку праці.

Соціально-психологічний підхід до резильєнтності ринку праці акцентує на індивідуальних і колективних адаптаційних здібностях робочої сили. Гнучкість, здатність до перекваліфікації та психологічна готовність до змін є ключовими елементами, що впливають на стійкість ринку праці. Цей підхід досліджує соціальні та психологічні чинники, як-от мотивація, мобільність працівників, соціальна підтримка та рівень стресостійкості. В умовах криз і потрясінь здатність робочої сили швидко адаптуватися до нових умов є важливим складником резильєнтності ринку праці.

Демографічний підхід фокусується на вивченні впливу демографічних змін на стійкість ринку праці. Демографічна структура населення – віковий склад, рівень народжуваності, смертності, міграційні процеси – безпосередньо впливає на пропозицію робочої сили і її адаптивність до нових умов.

Один із ключових аспектів демографічного підходу – це аналіз міграційних процесів, які мають значний вплив на ринок праці в умовах війни та повоєнного відновлення. Міграція робочої сили, особливо молодих і кваліфікованих працівни-

ків, може стати як викликом, так і можливістю для ринку праці. Важливим складником резильєнтності є здатність ринку праці залучати та інтегрувати трудових мігрантів або забезпечувати повернення працівників, які виїхали через кризу.

Війни, економічні кризи та природні катастрофи часто призводять до значних демографічних змін, зокрема зменшення чисельності населення, старіння робочої сили, відтоку мігрантів. Ці процеси суттєво впливають на рівень зайнятості, пропозицію робочої сили та економічну активність населення. Демографічний підхід дає змогу глибше аналізувати, як ці процеси можуть сприяти або гальмувати відновлення ринку праці та його стійкість.

Кожен із теоретичних підходів до аналізу резильєнтності ринку праці висвітлює окремі аспекти стійкості цієї системи в умовах кризових змін: структурно-функціональний підхід підкреслює роль гнучкості ринку та соціальних механізмів адаптації; інституційний фокусується на важливості державної підтримки та політики; економетричний забезпечує кількісний аналіз змін і впливу політик; екологічний вивчає вплив зовнішніх екологічних факторів, соціально-психологічний підхід акцентує на індивідуальних і колективних здібностях до адаптації; демографічний підхід дає змогу оцінити роль демографічних процесів у формуванні стійкості ринку праці, що є особливо актуальним в умовах міграційних і демографічних зрушень через кризи або війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Exploring the usefulness of structural–functional approaches to analyse governance of planning systems / R. Potts et al. *Planning theory*. 2016. № 15(2). P. 162–189. URL: <https://orca.cardiff.ac.uk/id/eprint/108498/1/R%20Potts%202016%20exploring%20the%20usefulness%20of%20structural%20postprint.pdf/>
2. Review essay on labour market resilience / M. Bigos et al. INSPIRES WP. 1.1. 2013. URL: <http://surl.li/esplqg>
3. Noja G. G., Petrović N., Cristea M. Turning points in migrants' labour market integration in Europe and benefit spillovers for Romania and Serbia: the role of socio-psychological credentials. *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci: časopis za ekonomsku teoriju i praksu*. 2018. № 36(2). P. 489–518. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/312094>

КООРДИНУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА ЕНЕРГЕТИЧНИХ РИНКАХ У ПЛОЩИНІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Касян С. Я.^{1*}, Шаповал Д. Є.², Ганіна А. А.³

^{1,2,3}Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»,
Дніпро (Україна)

*e-mail: syakasian@ukr.net

Фахівці у сфері маркетингу доцільно визначають сутність і проводять класифікацію основних маркетингових стратегій компанії. Водночас встановлюються основні економічні та маркетингові поняття: маркетингова стратегія, ринкова позиція, конкурентоспроможність та ін. [2].